

Oponentský posudek k bakalářské práci Kateřiny Rubešové: *Identita adolescentů v pěstounské péči*

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, katedra psychologie
Vedoucí práce: Mgr. Hana Novotná

Autorka předložila jako svou bakalářskou práci text, ve kterém se snaží nahlédnout na identitu adolescentů v pěstounské péči. Práci tradičně rozděluje na teoretickou a empirickou část. V teoretické části se zabývá hlavními okruhy, které se přímo vztahují k tématu práce. Vymezuje pojem adolescence, náhradní rodinná péče a identita. Empirickou část tvoří kvalitativní šetření a jeho analýza.

V úvodu se čtenář dozvídá, proč si autorka téma zvolila a čím se bude zabývat. V průběhu celé teoretické části ale není zřejmé, jaký je cíl práce. Pouze v anotaci autorka uvádí, že cílem je zmapovat, jak se adolescenti v pěstounské péči prožívají a hodnotí. K ucelenějšímu charakteru textu by proto pomohlo uvedení a závěr jednotlivých podkapitol, jejich shrnutí a vztah k tématu a cíli bakalářské práce.

Zvolené téma zasahuje do oblasti péče o ohrožené děti, což je dlouhodobě aktuální téma v různých resortech. Na druhou stranu oblast identity je velmi složité a rozsáhlé téma, které není možné v rámci bakalářské práce plně obsáhnout. Snaha o široké pojetí, které není ani zdaleka vyčerpané, je na úkor hlubšího zpracování dílčích témat. Konkrétní zaměření na některý vybraný jev a ten podrobně rozpracovat by mohlo být více přínosné.

Autorka ke každému tématu vyjmenovává některé základní teorie, odborný ráz by práci dodalo uvedení, k jakému pojetí se sama přiklání a proč. Oproti tomu uvádí některá velmi odvážná tvrzení (např. že až roku 1998 skončilo upřednostňování umístění dětí do ústavní péče, nebo že častý jev je výchova romského dítěte v náhradní rodinné péči), u kterých bych doporučila přinejmenším uvedení zdrojů. Na místě by byla alespoň částečná kritika uvedených teorií.

V druhé části je práce zaměřena na empirické šetření. Cílem je popis a porozumění sebeprožívání a sebehodnocení adolescentů v pěstounské péči, vliv pěstounské a biologické rodiny na sebeprožívání adolescentů a popis rozdílů v sebeprožívání chlapců a dívek. Tento cíl je realizován prostřednictvím analýzy rozhovorů a dotazníků s 6 respondenty.

Ačkoli velikost výzkumného vzorku je i pro kvalitativně pojatý výzkum s tak širokým cílem diskutabilní, zpracování empirické části celkově hodnotím pozitivně. Zvolené metody sběru a zpracování dat jsou vzhledem k charakteru práce adekvátní, přestože by mohlo být efektivnější metody v časové posloupnosti vyměnit (nejprve dotazník a pak rozhovor, který by ho mohl rozvíjet). Mohlo by být také přínosné zamyslet se nad využitím širší baterie metod, např. doplnit ji o standardizovaný dotazník mapující sebepojetí a rozhovor s pěstouny.

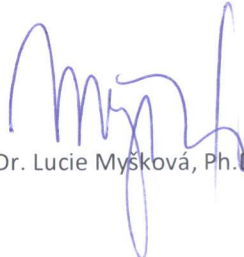
Autorka v závěrečné interpretaci odpovídá na své otázky zobecněně a generalizuje je na celou skupinu adolescentů v pěstounské péči, což je velmi zavádějící. Navíc nebere v potaz mnoho dalších jevů, které do tvorby identity mohou vstupovat (např. intelekt, charakter a temperament dítěte, otázku idealizace rodičů, věk vstupu do pěstounské péče, který je ve vybrané skupině podobný, ale u všech adolescentů v pěstounské péči, ke kterým vztahuje závěry práce, to tak není, ranou vazbu, traumatické zážitky, celkové psychické i fyzické zdraví, víru atp.). Oproti tomu je ale velmi pěkná diskuse, kde jsou některá výše uvedená témata reflektovaná. Je škoda, že základní teoretická zakotvení v diskusi občas chybí v teoretické části. Autorka zde postihuje mnoho dalších témat, ve kterých by mohla navázat a prohloubit jimi svůj současný výzkum (za základní považují mimo jiné vymezení rozdílu sledované skupiny a sebeprožívání u adolescentů žijících v biologických rodinách). Téma je opravdu široké, a tak se nabízí mnoho otázek k rozšíření také v části teoretické, na které v bakalářské práci není dostatečný prostor.

Po formální stránce práce splňuje požadavky, jazyková úroveň je dobrá. Autorka poměrně dobře pracuje s literaturou, mohla by ale častěji využívat zahraniční zdroje. Ohledně stylistického zpracování textu bych doporučila pouze zvážit, zda číslovat resp. rozkládat kapitoly, které obsahují jen jeden nebo dva odstavce.

Závěr:

Zmíněné nedostatky jsou zejména podkladem pro diskusi a doporučením pro další vědecké výstupy autorky. Celkově práci posuzuji tak, že splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci, doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 13. 5. 2016

PhDr. Lucie Mysková, Ph.D.